

Biblija – Stari Zavjet 2021./2022.
ponedjeljak 8:15, srijeda 10:15,
ECTS 6, amdg.ffrz.hr

Jezici SZ

Kozmos i anthropos

**Stvaranje svijeta i čovjeka
na prvim stranicama Biblije**

amdg.ffrz.hr

→ Nastava: FFRZ

→ Biblija – Stari zavjet

Literatura, Audio udžbenik

Podignite, vrata (Ps 24)

The image shows a musical score for the hymn 'Podignite, vrata (Ps 24)'. The score is written on a single staff in 4/4 time, with a key signature of one sharp (F#). The melody consists of quarter notes and eighth notes. Above the staff, the chords D, A, Hm, A, G, A, and D are indicated. Below the staff, the lyrics are written in a simple, sans-serif font. The score is decorated with colorful confetti on the left side.

D A Hm A G A D

Po-dig-ni-te vra-ta nad-vrat-ni-ke svo-je do-la-zi slav - ni kralj!

Stari Savez

Posljednja večera
Pascal-Adolphe-Jean
DAGNAN-
BOUVERET
Privatna zbirka

- τὰ βιβλία [ta biblia] – knjige:
umanjenica, množina
 - 1. Klem
- “Zavjet” – Savez: ברית (*b^erît*) = διαθήκη (*diathéke*)
 - Vetus Testamentum > europski jezici
- Savez na Sinaju (Izl – Br): “krv *saveza*” (Izl **24,8**)
- Isus: “Ova je čaša *novi savez* u mojoj krvi”
(1 Kor **11,25**=Lk **22,20**) ← “novi savez” (Jr 31,31)
- ⇔ “stari zavjet” (2 Kor 3,14)
 - Poslanica Hebrejima:
- “novi savez” (8,13) – “prvi savez” (9,15)

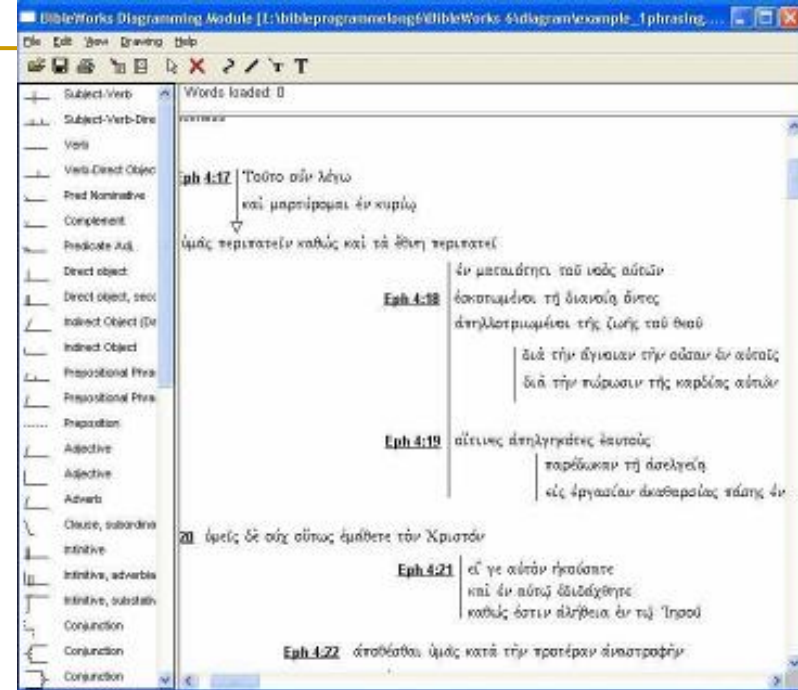
Nastava

- Nabaviti SZ
- amdg.ffrz.hr
- ***Potražiti jedan Uvod u SZ (Introduction...)***
 - ***Komentar o jednoj knjizi po vlastitom izboru***
 - ***Knjiga ili članak o jednom liku ili temi***
- ***Odabrati knjigu iz svake skupine***
 - ***Prvo i zadnje poglavlje iz svake knjige***
 - ***Iz Petoknjižja bilo koja;***
 - ***iz Povijesnih: Jš ili Suci ili Sam ili Kr ili Ljet;***
 - ***iz Mudrosnih jedna knjiga i jedan psalam;***
 - ***od Proroka jedan Veliki i jedan Mali***

Stari zavjet

- Gdje u praksi?...
- Liturgija i duhovnost
- Znanost
 - Religiologija, filozofija
- Povijest
- Književnost i lingvistika
- Likovna i glazbena umjetnost...

Jezici Staroga zavjeta

- hebrejski
- aramejski: Dn (2,4b-7,28) i Ezr (4,8-6,18; 7,12-26)
- grčki: 7 “deuterokanonskih” (Tob, Jdt, 1 i 2 Mak, Mudr, Sir, Bar) i dodatci Dn 3,24-90 + 13.14 i Est
 - KS: kurziv, Šarić: A, B, C, D...
 - NZ grčki
- prijevodi:
 - LXX – grčki (2. st. pr. Kr.)
 - Vulgata (Vg.): novi jezik + Novi zavjet
 - Sv. Jeronim
 - latinski (kraj 4. st.), redakcija i prijevod
- citiranje: npr. 1 Sam 3,1–5

Svečana Biblija zagrebačke katedrale, XIV. st.

“Rukopisi”

- *Apografi* – prijepisi
- hebrejski (SZ): Codex Leningradensis (11. st.)
 - Aleppo Codex 930. g
(www.aleppocodex.org)
- Grčki (SZ + NZ) 4. st:
 - Vatikanski (B)
 - Sinajski (S)
- Od 1947. Kumran
 - 1. st. pr. Kr.
 - Vjerno sačuvani

- **Hrvatski:**
- <http://biblija.ks.hr/>
- <http://www.intratext.com/IXT/SCR0002>

Kozmos i anthropos

Stvaranje svijeta i čovjeka u Post 1s

**Post 1,1-2,4a
makrokozmos**

**Post 2,4b-25
mikrokozmos**

Podrijetlo svijeta

Lucas Cranach,
Stvaranje 1534

- “neka bude” → “i bi” (Post 1,3.6.14s):
- svjetlo (3), nebeski svod (6), svjetlila (14s)
 - 6x “i reče Bog” → “i bi tako”
- Bog *stvara*: אָרָא *bārá’* – Božje djelovanje
Post 1,1; 2,4; 1,21; 1,27; 2,3
 - nebo i zemlja (1,1; 2,4)
 - morske životinje i ptice (1,21)
 - čovjek (3x 1,27);
 - “sve” (2,3)
- Bog *daje ime*: Post 1,5.8.10; 5,2
 - dan i noć (1); nebesa (5); kopno i more (10)
čovjek (5,2)
- Bog *blagoslivlja*: 1,22.28; 2,3
 - Ribe (22); čovjek (28); sedmi dan (2,3)
- **sedmi dan:**
 - Božji odmor (*šābat* – stati),
sve dovršeno (2,2)
 - blagoslovljen (3)
 - posvećen (3)

Stvorenje s povjerenjem

- שבַע *šb* – “prisegnuti” *nišba* ‘
- – “sedam” *šib* ‘*â*
- Dani: Post 1,2-5.6-8.9-13.14-19.20-23.24-31; 2,1-4
 - Refleksija i procjena:
- “i vidje” – “dobro je” טוב *tôb* u
 - Post 1,4.10.12.18.21.25.31 – Na što se odnosi?
 - Svjetlost; kopno i more; zelenilo i drveće; sunce, mjesec i zvijezde; ribe i ptice; kopnene životinje
- Zaključak: 1,31
- “*jako* dobro” – “sve” (v31)

Glagol ברא – 7x

- 1. Bog *stvara* nebo i zemlju (1,1)
- 2. *stvara* morske životinje (1,21)
- 3. *stvara* čovjeka na svoju sliku (1,27)
- 4. *stvara* ga na sliku Božju (1,27)
- 5. *stvara* ga kao muško i žensko (1,27)
- 6. Odmara se od svega svojega djela što ga je *stvorio* (2,3)
- 7. Nebo i zemlja su *stvoreni* (2,4).

Služite Gospodinu u veselju (Ps 100)

The image displays a musical score for the hymn 'Služite Gospodinu u veselju (Ps 100)'. The score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of two staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. The melody is composed of quarter and eighth notes. Above the staff, the chords D, A, D, and D7 are indicated. The lyrics 'Slu - ži - te Go - spo - di - nu u ve - se - lju,' are written below the notes. The second staff continues the melody with chords G, D, A, and D. The lyrics 'slu - ži - te Go - spo - di - nu u ve - se - lju!' are written below. The score ends with a double bar line.

D A D D7

Slu - ži - te Go - spo - di - nu u ve - se - lju,

G D A D

slu - ži - te Go - spo - di - nu u ve - se - lju!

Četiri moguće predaje

- (Ili izvori)
- *jahvistička* (J) – npr. Post 2:
 - slikovitost, antropomorfno o Bogu
 - čovjekov obični život, grešnost
- *elohistička* (E) – ‘*elohîm* Bog, božanstvo
- **deutoronomistička** (D)
 - stil i poruka Pnz (=Deuteronomium)
- **svećenička** (P) – npr. Post 1:
 - red, brojevi, uzvišenost Božja,
 - kult: večer, jutro = večernja i jutarnja žrtva u hramu

Podrijetlo čovjeka

- **Odakle:** stvorenje (Post 1s),
- ברא *bārá'* (3x v27; 3x 5,1s; 6,7)
- **Kao za svemir (1,1.21; 2,3s)**
 - u Post ברא ukupno 11x
- **Kada?** usp. 1,24
- **6. dan (bića na kopnu)**
 - unutar kozmosa
 - “djelo dovršeno” (2,2);
 - “jako dobro” (1,31)
- **“Načinimo!” (1,26)**
 - automotivacija

Adam = Čovjek

- *Od čega* (Post 2,7)?
- **prah + dah**
- אדם *'ādām* (Post 2,7 אדמה *'adāmâ*)
- **zemljan, zemaljski**
- = עפר מן האדמה *'āfār mîn ha'adāmâ*
- “**prah** *od* zemlje” koji prima
- נשמת חיים *nišmat hajjîm*
- “**dah** života” od Boga

Svrha

■ *Zašto?*

■ **רדה** *radâ*

– gospodariti (1,26.28)

↔ **משל** *mašál* (16s)

■ = **עבד** *'abád* (Post 2,5.15) obrađivati, opsluživati;

■ **שמר** *šāmár* (2,15) čuvati, obdržavati

■ napunite zemlju (1,28) ↔

■ napunite vode morske (22)

Slika Božja – *jedina*

- צלם אלהים *šélem 'elohîm*
(Post 1,27; 9,6)
 - ⇔ “Ne pravi sebi lika!” (Izl 20,4)
 - “Bogu Božje” (Mk 12,17)
 - Bliskost u Post 5,3?
- Dijete roditelju
- Zajedništvo: načini*mo*! 1,26
 - → stvori *ih* v27
 - Nije dobro da je sam (2,18)
- קרא *qārá'* prozvati:
 - 2,19; 3,20 (usp. 1,5.8.10)
 - sve životinje; Eva
 - dan, noć (1,5); nebo (8); zemlja, more (10)
- Čovjek u Post 1,28; 5,2; 9,1:
 - Blagoslovljen
 - “Ti ćeš biti blagoslov” (12,2)
 - Abraham
 - Melkisedek blagoslivlja (14,19)

Plodnost

- ❑ Prva zapovijed u Post **1,28**:
- = blagoslov
- **Budite plodni i rastite!**
- פְּרִי (*p^erî*) plod; רַב (*rab*) puno, veliko
 - ❑ U Post 9,1; 35,11:
- Noa – množina (9,1)
- Jakov – u jednini (35,11)
 - ❑ Metoda u **Iv 15,5**?
- *Tko ostaje u meni,
taj donosi mnogo roda (Iv 15,5)*

Kristova primjena

- Slika iz prirode:
- Loza na trsu (15,5)
 - Svrha izabranja u Iv 15,16:
- Izabrao sam vas –
da plod donosite... (15,16)
- Plod koji ostaje

Obilat rod

- Obilat rod
u Iv 12,24?
- Pšenično zrno
 - Rast: Ef 4,13
- Savršen čovjek (4,13):
- uzrast punine
Kristove (4,13)
 - Slika Božja u Iv 15,4s
- Ja u vama (4)/ ja u njemu (5)

